

DALMATINSKI HRVAT" izlazi svake subote.
Godišnja predplata Din 80 — Polugodišnje
Din 41 — Trimestarsko Din 22 — Za Ameriku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA CJENIKU.

Račun kod Pošti Ček Ureda, Zagreb, br. 38.004

Privremeni telefon
preko dana br. 38 — preko noći br. 23
(Interurban)

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. II.

ŠIBENIK, 11. KOLOVOZA 1923.

Br. 31.

Pozdrav „Damatinskomu Hrvatu“.

Danas kad se grdi i blati, sve
što je Hrvatu milo i sveto, potreban
je jedan čisto hrvatski list u Dalmaciji.

Stoga sruđućo pozdravljamo „Dalmatinskog Hrvata“, uvjerenjem, da
će on biti pravi odraz mišljenja dalmatinskih Hrvata, i da će se okupiti
oko ovoga našegu glasila, svi oni,
koji iskreno hrvatski misle i
osjećaju.

Ovim činom, Šibenski su Hrvati
na sebe preuzeли tešku, ali i rodo-
lubnu zudaču. Gojimo nadu, da će
ju oni časno i ispuniti.

Tim više, što su sinovi Krešimirova grada bili uvek u prvim re-
dovima, u narodnim borbama u
Dalmaciji.

A njima uz bok stajali su Makar-
sko-Primorski Hrvati.

Kao što onda, tako će se braća
i u buduće naći zajedno, rame uz
rame, u borbi za hrvatske svetinje,
jer ih vežu iste misli i osjećaji.

Stisnimo redove! Svi u jedno
kolo: seljaci, radnici i građani.

Naprijed složno i odvažno, odu-
ševljeno i ustrajno, za hrvatska i
covećanska prava, do konačne po-
bjede.

Dovniknimo glasno i jasno, da nas
svak čuje:

„Pa znat će crni vranata jata“
„Da još žive rod Hrvata“.

Makarska, početkom kolovoza, 1923.

Makarsko-Primorski Hrvati.

zaplijenjena ulomka članka „Dalmatinski Hrvati išu smalaksali“ i ulomka članka „Kaj jugoslavenski Srbi čuvaju hrvatski teritorij“, te naposljetku ulomka članka „Saveznik Radikal“.

Razlozi

Md Aj Zaplijenjeni ulomak članka „Maknimo se“ raspiruje mržnju jecog plemena prama drugom, a zaplijenjeni članak „Kaj kovi su nam osloboditelji“ izazivaju plemenski razdor, a osim toga predbacuje prisravnost Nj. V. Kraju.

Ad B) Ostali zaplijenjeni članci, odno-
sno ulomci istih ne izazivaju plemensku
mržnju, već konstatuju ovu i odgovor su
na slično pisanje novina protivnih partija.

Kr. okružni sud

Šibenik, dne 18. august 1923.

Vranković

Za tačnost otpstrukva

upravljači psarne

M. Popović

Nećemo austrijske cenzure!

Po tiskovnom zakonu dužni suo donijeti gornju potvrdu Okružnog Suda u Šibeniku o zapljenjeni broju 29. Iz ove potvrde i obrazloženja zapljene sa strane Okružnog Suda člao doniova dojan da je u našem listu broj 29. bilo napisano Bog znade šta. A kad tamo ljudi, koji su imali prigode citati zaplijenjene stavke prije cenzure, čudom se čude, da je državno odvjetništvo usvojilo mijenjanje političke vlasti, pa zaplijenile dotične stavke. Ali još se više čude savjetnicima Okružnog Suda da su u tajnoj razpravi potvrdili krive nazore o slobodi štampe političke vlasti i državnog odvjetništva.

Glasilo bratskog naroda u Šibeniku „Dal, Radikal“ donijelo je prosvjed, da je vlast primila u službu jednog bivšeg tajnog detektiva za vrijeme talijanske okupacije. Mi smo pošteno zabilježili tu „Radicakovu“ vijest i nadodali, da je dotičnog bivšeg talijanskog spicila uzela u službu radikalna vlasta. Naravski da ova konstatacija jedne istinite

činjenice smrdi onima koji su uzeli u službu dotičnog talijanskog tajnog povjerenika i trebalo je da crvena olovka briše tu stavku.

U Beogradu se je vodio proces proti kapetanu Živanu Stefanoviću radi veleizdaje. Bio je osudjen na smrt. Isti dan ga je kralj Aleksandar pomilovan na 20 godina robije. Ovu smo vijest prenijeli iz drugih novina. U Šibeniku je bila zaplijenjena Razlog? Policija se plasi vlastite sjene. Kapetan Stefanović mogao je počiniti veleizdajstvo. Ministar rata sigurno u interesu državnog prestiža bio će predložio njegovo pomilovanja. Kralj u sporazumu sa vladom pomilovao veleizdajnika; spasio mu se život. Stefanović će se pokajati, uvidit će da je bio na krovu putu — sve dobra djela — ali to se u Šibeniku plijeni, a gospoda na Okružnom Sudu potvrđuju zapljenu.

Nama se čini, gospoda savjetnici na šibenskom Sudu živu u eri straha ili pod papućom policijskog ko-

pa im se nitko nije bar iz humanosti smilova. Tako rade žandari po Hrvatskoj, spram Hrvata i svega onoga što hrvatskim osjeća. Bilo bi već skrajnje vrijeme da oružničke komande bolje pripaze na svoje poddjedine i pouče ih kako imaju postupati sa narodom, jer se valjda ne nalazimo u Albaniji".

Jovo (uzdahne). — Boli me, to slušati! Šibin sam, ali to što rade ovi žandari nije ni srpsko ni hrvatsko, to je arnautsko.

Ivo. — A čuj, brate Jovo, i ovu priču:

„U Osojniku (nedaleko Dubrovnika) došlo je na sv. Iliju do političkih izgreda. Seljaci su pred svećevom crkvom izvjesili hrvatski trobojnicu, kako je to ujvijek bio običaj. Naredniku-radikalu to nije bilo prav, pak je došao sa patrolom žandara zahtjevajući, da se ista smješta ima skinuli, jer je to barjak anti državni-separatistički. Seljaci su se tome najenergičnije opri klječi: Hrvatskoj i Zagrebu. Nastala je gužva. Žandari su uglij barjak, bacili ga i pošto im ga seljaci nijesu dali odnijeti raskidali su ga bujnetama. Među narodom nastalo je silno ogrešenje. Žandari da iskale još više

pošli do žandarmerijske postaje, donijeli srpsku zastavu i zatukli je na mjesto, gdje je bila hrvatska. Narod je nad ovim postupkom žandarmerije silno ogorčen i samo se ima zahvaliti svijestilj seljaka da nije došlo do pravog pokolja. Seljaci su se zatim složili i skinuli srpsku zastavu, i opet zatukli hrvatsku. Vlasti u Dubrovniku mjesto, da kazni državljštvo i bezobraznost žandara, koji na najoprigradnji način oskrvnuše hrvatsku zastavu, one osudiše više seljaka na 15 dana zatvora, jer su — navodno — oni bili inicijativi sukoba. U podvečerje uslijed silnog ogorčenja — došlo je do male upadice sa žandarima, koji su seljake izazivali. Radi ovog i opet su trojica kažnjena na 30 dana zatvora, a petorica na 5 dana.

Poraz i progoni koje vrše Žandari u okolini Dubrovnika spram Hrvata više se ne mogu podnosi. Pri ovim progonima, vlastima najviše pomaže radikalna „Oruina“.

Jovo. — Rekoh, ti, ja kao Srbin ne odobravam ovo postupanje vlasti prama braći Hrvatima.

Ivo. — Pa što ne uhvališ dra. Uroša Desnicu za brk, kad on dozvoljava i trpi da se ovakova šla

što „Dal, Radikal“ piše o novom vojnom zakonu.

Jovo (mabne šakom). — Pusū, nek gospoda radikali pišu što im padne na pamet. Htio bi ih viditi što bi rekli da recimo jedan sin Urukalov ili Desica pobjegne, pak da se na odgovornost pozovu roditelji njegovovi.

Ivo. — Imam pravo: „Onaj paragraf vojnog zakona po kojemu cijela obitelj, a naročito otac, gospodar, jamči za vojnoga bjegunci, prihvaćen je i u novom vojnou zakonu. Ovo je dakle samo poime novi vojni zakon, a u stvari onakav, kakav je bio i stari.

Ova odredba, da cijela obitelj jamči za vojnoga bjegunci, protivi se glavnomu načelu i božjega i ljudskoga prava, načelu, koje glasi: Svatko je odgovoran samo za svoju djelu.

U Srbiji, gdje još ima zadruge, gdje zadružni gospodar još uvek vrši dosta veliku vlast nad cijelom svojom družinom, tu je ovo jamstvo još nekako moguće, ali to je i tu nepravedno i nečovječno. Ali kod nas u Hrvatskoj, gdje iz čitavih krajeva (Dalmacija, Like, Primorje) mladići, čim izuče obrt ili čim su

DALMATINSKI HRVAT

Poštarna plaćena u gotovu.

„DALMATIN. HRVAT“ uređuje Miho Jerinić
sa redakcionim odborom.„Dalmatin. Hrvat“ je vlasništvo promicateljog
odbora „Hrvatske Štampane Zadruge“ s. o. j.
u osnutku u Šibeniku.

Pisma i novci šalju se na adresu:

„Dalmatin. Hrvat“ — Šibenik, Glavna ulica 108.

Rukopisi se ne vraćaju. — Pisma ne frankirane
ne primaju, anonimna u koj.

mesanjata kada imadu da sude o zaplijenama našeg lista, koji je tu i koji se ne plasi ni njihove crvene olovke ni njihovih paragrafa, jer su obojica prolazni, a pobijedit će pravo hrvatskog naroda u Dalmaciji. Kada je slobodno glasilo radikalne stranke „Dalmatinском Radikalu“ da onako otvoreno i javno puše, i grdi hrvatski narod i njegove vode, a Vi gospodo sudski savjetnici, ne nalazite u onom grđenju nikakva širenja mržnje proti Hrvatima prama Vidovdanskom Ustavu, tada ćete barem toliko biti dosljedni, da ćete i nama dozvoliti, da branimo hrvatski narod i njegove vode od nebralskih napadača zakulisnih ljudi „Dalm. Radikala“. Jednaka mjeru za nas kao i za njih.

Savjetnici šibenskog okružnog Suda izgledaju nam da su bojazljive naravi. Neki se "ugledaju u sude beogradskog Suda. Beogradsku policiju pljenili glasilo Jaše Prodanovića: „Republiku“ a sudeci poništavaju zapljeni i policija mora svaki put da Prodanoviću povrati zaplijenjene brojeve. Ove bi se metode imali držati i sudski savjetnici šibenskog, okružnog suda, i kada bi oni kao liberalni ljudi ukinuli dva tri puta zapljenu, tada bi prošla volja i policijskog komesara i državnog odvjetnika pljeniti naš list radi nedužnih stavlaka ili radi stavaka pretiskanih iz drugih novina. Ako savjetnici okružnog Suda hoće da sloje na visini Pravde onda će oni slijediti naš glas i pokazući da poštuju slobodu štampe.

Medjutim mi im svima skupa prućujemo sa Louvetom, koji je dne

29. listopada 1792. u narodnom konventu u govoru proti Robespieru rekao: „Ja imam da rečem istine, koje sada ne smiju ništa zaprijetiti, da se slušaju, a koje mnogima ne će biti po čudi!“

Ovu poruku treba da si upišu na čelo policijski komesar, državni odvjetnik i svi oni sudski savjetnici, koji potvrđuju njihove zapljene i s tim podupriju tiraniju dubova.

Mi Hrvati ne ćemo ni austrijske pa ni ničiju cenzuru. Odake dolazi jedan hrvatski novinar, da njegove poštene i pravedne nazore terorizira kojekakvaci policijski kretin iz straha pred starješinama? Odake moć jednom državnom odvjetniču da ubija duh i polet jednog hrvatskog novinara u času kad on brani hrvatski narod od raznih napadača? Odake sudskim savjetnicima smjelost da s njihovom kratkovidnošću ugusuju glas Pravde?

Svim pigmejcima poručujemo, da će se svaki hrvatski novinar neustrašivo boriti, da se mora ukinuti svaka cenzura nad novinama, a uvesti podpuna sloboda štampe. U hrvatskim zemljama mora se uvesti za prekršaje naneseće sa tiskom porteta, koja će biti za pojedinu slučaj sastavljena od porotnika novinara po zvanju.

Novinar ima da sudi novinaru a ne nikakav državni policijski komesar, državni odvjetnik ili viši sudski savjetnik.

Doli austrijska Cenzura! Živila sloboda hrvatske štampe.

MJ.

Vukodlaci potukti

Vukorepre.

Uhvatite se u koštač do grla. Ko? Radikali i Demokrati. Kako se u mračnoj noći hvataju po ulicama jedni izgledaju kao pravi Vukodlaci, a drugi eno ih — pravi praveci: Vukorepci! Ah, šta ga se gnjava, majčin sine! Radikali-Vukodlaci nastojeći dlake na hrbitenjači, a

nastane i ožene i okuće tako, da njihovi roditelji s njima baš nimalo više ne gospodare, a vrlo često ni za njih — u ovim slučajevima tražiti od tih roditelja, da jamče za sinove, koji su na stotine kilometara daleko od doma, tako je proti svakom razumu, da se ovaj paragraf ne može dosta oštro ožigosati.

Ovakove odredbe nema u nijednom vojnom zakonu na čitavom svetu. Kad još prosudimo, brate Jovo, kako se prema ovomu paragrafu naš seljački narod progonio i nuciо, onda je već samo ova stvar dovoljan razlog, da mi seljaci vodimo onu svoju današnju nepomirljivu politiku proti radikalima onako uzrajno i nepopustljivo do konačne pobjede uz koju treba da i ti budeš.

Treba da znadeš, brate Jovo, da po našem hrvatskom kaznenom zakonu i po kaznenom pravu čitavom Europe roditelji i najbliži rođaci imaju pravo ne svjedočiti proti svom sinu ili rođaku, mukar počini i najveći zločin*.

Jovo. — Duše mi, to je i pravo i ljudski.

Ioo. — Živio, brate Jovo! Nek živi srpski i hrvatski narod!

demokrati-Vukorepei svili rep među noge i gonjaju se bit će tomu tri mjeseca dana.

Jednim i drugim padne po koja dlaka ili sa hrbitenjače ili sa repa, ali nitko od njih nije se mogao proglašiti pobednikom. Na koncu konca Vukodlaci ipak je uspjelo uhnuti gospodu Vukoreperc za rep — i kao gospodari situacije od Vitaljine do Blanke, pa od Blanke do Strogorada kod Obrovca i otoka Raba odlučiše početi sredjivati općinske prilike i neprilike, proti vođi i želji Demokrata.

Kako je poznato svima, u Dalmaciji imademo dvije vrste demokrata. U prvu kategoriju spadaju ljudi, kojih su prsti čisti i koji su pošli u demokratsku stranku sa oduševljenjem, da dušom i tijelom rade za svestrani preporod naroda sa uplenjuju u novoj državi. Ova kategorija demokrata bila je pripravna na sve vlastite žrtve i mi između njegovih članova susrećemo ljudi,

koji u samoj demokratskoj stranci nisu odobravali nasilje, batine i policijske progone. Ovih idealnih ljudi u demokratskoj stranci u Dalmaciji bilo je veoma maleni broj. Druga kategorija demokrata sastojala se je i danas se još uvijek sastoji od probikuća, afurista, Švercera, policijskih donušnika, batinaca, koji nikada nisu imali pred očima pravu demokratsku ideju, već jedino lične probitke. Ova je druga kategorija demokrata lukavoj pomagala prvu, da se za poštenjem recimo u Šibeniku dra. Vinku Smolčiću i prof. Marku Ježine može sakrivati, odnosno, da oni s njihovim ledjima budu prikrivati sve zločine i sva bogumirska korupcione djela i nedjela nji-

Kako u demokratskoj stranci u Dalmaciji ova druga kategorija njezinih pristaša iznosi blizu 90%, to se nije čuditi da je krivnja za svu demokratsku zlodjelu pala i na prvu kategoriju Demokrata, koji još nisu imali toliko odvajnost, da se riješe svih probikuća, batinaca, korupcione elemenata i da kao značajni ljudi istupe sami za se — pa bilo ih deset na broju.

Ovu neodlučnost pive kategorije Demokrata Vukodlaci-Radikali htjeđuće da iskoriste u svoje stranačko-političke svrhe. To im je i uspjelo. Radikali se plaše razpisati općinske izbore u Dalmaciji, jer prama proučenu znadu, da bi sada doživili podpuni poraz, koliko oni, toliko Demokrati, kao i u likvidaciji se nalaze Hrv. Pučka Stranka. Kad bismo mi ove jeseni imali općinske izbore, to bi kod tih izbora u Dalmaciji odnjeli poljedu Republikanci udruženi sa Trumbićevim pristašama i Hrvatske Zajednice. Te se pobijede plaše Vukodlaci-Radikali i za to su u Beogradu predložili, da se nema pristati na predloge Hrvata, da se razpišu izbore, već su odredili, da se po općinama ustane općinski odbori, koji bi imali ozdraviti občinske neprilike.

Ta smicalica Vukodlaka-Radikala ima dvostruku tajnu glavnu namjeru:

Prva je, da se baci kost između stranaka, pa da se u času komadisanja Dalmacije i njezina odjeđivanja od matere zemlje Hrvatske pozabave više mjesnim stranačkim pitanjima.

Dругa je, da u općinske zloporabe Demokrata upute tobože sve stranke, pak da ili kašnje izgraju i od njih zatraže, da one, a ne oni Vukodlaci, stave Demokrate pred narodnu obtužbu.

Osim toga ovom smicalicom mister Radikali k sebi u nekim mjestima privuči težake, jer su ih oni doveli u prigodu, da prama kolicičniku izbora od 18. ožujka o. g. mogu poslati u općinsko vijeće stonoviti broj vijećnika.

Pritisniti se zid Demokrati prve i druge kategorije pristali su na ovu smicalicu Radikali i obzirom na predstojecu odkriću zloporabe kod općinskih uprava za doba šapuhluka demokratskog, oni su pripravni popadirati Radikale jedino da izbjegnu narodnu kaznu.

Pučkaši se smatraju sretnim i presretnim, da su im Radikali omogućili zavirili nosom u općinske spise, jer se više ne drže ore Šimrakove, da je njihova budućnost, već žele kušati i sadašnjost — a poslije kako bude.

Zemljoradnici padaće Radikalima na lejak. Oni hoće da ih izgraju, i da im na djelu pekaču, da nisu sposobni za vodjenje uprave jedne općine, a nekmo li jedne umišljene Zadružne Države, i da im stave na raspolaženje radikaliskih sila, koje bi im imale biti pri ruci u vodjenju općinskih posala, pa da ih s vremenom privede u radikalni tor. Nu ne misle tako svi zemljoradnici, koji još ne znaju dobro njušiti, dok oni naši pravi kremenjaci vele sada, hajdem u općine da vidimo kako su demokrati deračili narodno blago, a kad dodju izbori svr čemo glasovati za zajedničku listinu HRSS i IZ.

Pristaši HRSS i IZ su prosti promatrati svih ovih emisija i

igranja Radikala, te ako oni u nekim mjestima idu u ova občinska vijeća, to idu tamu jedino da drugi ne zapremaju njihova mesta.

Stojeći na jedinom ispravnom stanovištu da se općinski izbori u Dalmaciji imadu što prije razpisati, kako to narod traži, mi kao jedino glasilo hrvatskog naroda u Dalmaciji javno prosvjedujemo proti svim smicalicama radikalne homogene vlade i žalimo, da prva kategorija Demokrata nema toliko odvajnost, da se riješi radikalnog tutorstva; da se Hrv. Pučka Stranka grabi za jedno mjesto u občinskim odborima i da su se zemljoradnici dali hipnotizirati od homogene radikalne vlade.

Na izbore, gospodo Vukodlaci — oni će naći vaš vječiti grob! Hrvatskom narodu u Dalmaciji ste dodijali s vašim smicalicama. Na izbore — da vam Hrvati ižupaju sve radikalne ščetinje sa hrbitenjačem.

DOPISNICIMA NA ZNANJE. — Sve vijesti treba pisati na jednoj stranici sa crnilom a ne sa olovkom. One vijesti koje stignu svaki petak do podne uči će u list od subote.

Sloga nam Spas.

Primamo iz Kaštel Staroga: — Prošle dvije godine shrvale su dalmatinski težaka u takovu bijedu i nevolju, da će možda prije izumrijeti sadašnje pokoljenje nego li će se izbaviti tuge, jada i nevolje u kojoj je krivnjom raznih vuralica zapao.

Kada je Austrija sa Italijom sklopila klužolu i francuska predstala u Dalmaciji kupovali vino, mi smo misili, da će nas klužolu za uvijek pokopati. Medjutim to nije bio slučaj. Između nas našlo se je ljudi, koji su na raznim europskim trgovistima zvali konkurirali talijanskom vinu. U Beču smo imali našeg mješanina pokojnog Ivana Gutuću koji nas je znao sokoliti i koji je našem vinu na bečkoj pijaci otvorto put uprkos klužole i bez ikakvih galama.

Svjetski smo rat prokuburili tako i ovako. Množina je nas težaka bila na fronti, ali nam je ipak uspjelo da smo spasili život ukucanima, koji su mirno obradjavali polje i plaćali naše stare dugove tako, da je u Dalmaciji nakon sloma bilo rijetko naći težaka, koji je imao stare dugove u onim krajevinama, gdje se radilo i gdje žilo žderava nije u vrijeme rata uništila vinograde.

Nakon sloma zaredaće kod nas stranke zavaravati težake. Prvi nas posjetiše demokratske kolovodje. Oni nam rekoše: Vaša je zemlja! Vaš je plod! Nedajte posjedniku zemlje mista Slivovitog agrarnog reformu. Vaše je sve! Jedite i pipte, mi smo demokrati uz vas!

Težaci ih poslušaše i vrug im odnijeo sve. Naš težak pošten i radin nije u prvi mah slijavio ovu demokratsku nemoralnu politiku i danas se po sudovima vuče i poteže na hiljadu težaka po sudovima; na hiljadu seljačkih domova ide na bubanj; na hiljadu seljačke dijece umrijeti će zapuštene od svakoga na vlastitom topagru. U daleki svijet nemože nikо jer nema se novca za put; kuci nema zarade, a ouo mala vina što mu se ie urošle go-

dine imalo, prodalo se je izpod svake cijene.

Od statinu težaka osamlet njih prisiljeno je bilo da vino prodade do Božića po 250–300 Din. stolitär. Od utjerana novca mnogi su jedva jedvice utjerali trošak za obradbu. Nije im ostalo ni žigice da kupe.

A gdje je novac za robu? Gdje za kukuruz? Gdje za obuću? Duže se, a u koga? Plaćaj 21% kamata! A komu? Ne možeš plaćati kamate kod produljenja mjenice, tuže te sudu i gotov si živ – mrtvac. To je slika današnjeg dalmatinskog težaka uopće, a osobito ovog našeg u Kaštelima.

Nu dok težaci ovako jadikuju, dotele se oni, koji sa srebrenim peharima zuljevaju grla da im se ugasni žđea, rugaju i šprduju s njima i rade sa svim silama da ga bace u još veću nevolju, pa da preda njih kleknu: na gola koljena, eda mu udijele polučak pokvarena kukuruza uz 60 Din. izplativih na-konjemalje.

Mi smo težaci iz Dalmacije isku-sili sva zla i sve nevolje na vlastiti tim ledjima i pod demokratskom i pod radikalnom vladom. Sadaje na nama da li ćemo i unaprijed biti demokratsko ili radikalno roblje, ili ćemo se junacki složiti u jedno kolo, te i jednim i drugim doviknuti: Iš grivo, naše je ovo nivo!

Braćo Hrvati, dalmatinski težaci! Do malo ćemo se dana sastati na kongresu zemljoradnika. Tu treba da se pokažemo kao zreli ljudi i da poprimimo takove zaključke, koji će sve dalmatinske zemljoradnike ujediniti u jedno kolo i to u kolo hrvatskog naroda, hrvatskih seljaka diljem naše mile hrvatske domovine! Živila sloga dalmatinskih težaka u kolu hrvatskih seljaka.

Kaštelanski zemljoradnik.

Premetačine na vidiku.

Prama pouzdanim vjestima, koje smo primili iz Splita, u cijeloj sjev. Dalmaciji imale bi se provesti premetačine kuća, dućana, magazina, konoba, bačava, štala kod svih pristaša Hrvatske republikanske seljačke stranke i Hrvatske Zajednice. Dakle traže i u Dalmaciju gradiva, da sagrade kakav monstre proces. Upozorujemo sve Hrvate, da budu kod premetačine oprezni, da im policijski organi ne podmetnu kakav lažni dokument, kao što su našem uredniku Mihu Jeriniću svojedobno bili pred izbore podmetnuli jednu ručnu granatu.

Kod premetačine svaki naš pri-sta neka zatraži, da istoj budu prisustvovati dva njemu pouzdana lica.

Naši dopisi.

Drniška Zagora, 10. Kolovoza 1923

Pogreb hrvatske zastave.

Hoće li Drniški i Zagorski Hrvati učestvovati Proslavi „dvadesetgodišnjice osnutka Drniškog Sokola“, ili bolje pogrebu imena i zastave hrvatskog Sokola?

U broju 179 „Novog Doha“ izšao je poziv od uprave „Drniškog Sokola“ na proslavu dvadesetgodišnjice društvenog osnutka, dneva 2 rujna t. g. i u tom pozivu se navaja da „Zagorska Dalmacija želi

ova stavka pozivu odgovara istini i dali će u opće zagorski Hrvati uče-stovati toj proslavi, veoma je dvoj-beno, a to radi sljedećih istinitih i opravdanih razloga:

1. Dne 2. rujna 1903. bilo je velikim narodnim sačušćem i hrvatskim slavlјem osnovano društvo „Hrvatski Sokol u Drnišu“ sa svo-jim unutarnjim i vanjskim društvenim obilježjem hrvatskom zastavom, koja je kroz sve kritično doba svjet-skog rata i za vrijeme talijanske okupacije bila sakrivana i sačuvana, dočim je društvena djelatnost bila, radi neotklonivih političkih i ratnih zapreka, privremeno zastala, ali društvo nije bilo nikada rasušteno.

2. Početkom travnja 1921. nakon talijanske evakuacije Drniša, bi na-stavljen društveno djelovanje ali ne, pod postoećim svojim starim dičnim imenom „Hrvatski Sokol u Drnišu“ već po novoskovanim imenom „Sokolsko Društvo u Drnišu“. Nekadašnje društvenom hrvatstvu nestade traga, pa i samoj zastavi, jer se na Sokolani neviše više hr-vatska zastava; dok je stara društvena hrvatska zastava bila saču-vana u društvo, kao kakovo „vabilo“ dalmatinske hrvatske omotadine.

3. I toj staroj društvenoj hrvatskoj zastavi primice se pogreb, jer je uprava „Sokolskog Društva u Drnišu“ zaključila još početkom tek godine, da se ta zastava posalje u muzej Jugoslavenskom sokolskom Savezu u Ljubljani i da se nabavi nova zastava (koja sigurno neće biti više hrvatska).

4. Kakav duh vlasta u „Sokolskom Društu u Drnišu“ najbolji je dokaz to što su neki od društvene uprave i mnogi sokolasi „upisani u društvo Orjuna“ i javno se diče i kite zna-kom toga društva.

5. Jasno je po svemu tome, da takav društveni duh i rad neodobrava 99 po sto hrvatskog pučanstva ove zagorske Krajine (dalmatinske općine), koje je potvrdilo i dokumento svoje čelično hrvatstvo i na izborima 18. 3. 1923., a što će u buduće još bolje dokazati.

6. Radi gorištaknutog, zagorski Hrvati smatraju da prevrnuta imena „Sokolsko Društvo u Drnišu“ ili „Drniški Sokol“ (kako stoji u pozivu na proslavu) nisu istovjetna sa ovrobitinim i izvornim „Hrvatskim Sokolom u Drnišu“ koji bi jedino pod ovim svojim dičnim imenom i pod vanjskim hrvatskim obilježjem (zastavom), mogao slaviti svoju „dvadesetgodišnjicu osnutku“.

7. Ako se pak pojekvim stran-cima, dopuzima, užicama i vrtka-pa (hrvatskim izrodima) u Drnišu, hoće suvišne a politički leudencio-zne slave i parade pod bilo kakvim izlikama, uslovima i naslovima (a u bitnosti je to pored imena i zastave „Hrvatskog Sokola“ slobodno im, mi im to zabraniti nemozemo, ali sve-čano izjavljujemo da u ovim ozbiljnim časovima kada se vodi očjina borba za sveta prava hrvatskog naroda, (koju borbu sačinjava proslavе kada je zlonamjerno injoriran), svaka

čavakova nametljiva slava i paruda jest suvišna i nepotrebita a i nepri-stojna, jer ju neodobrava i nečeli ogromna većina domaćeg hrvatskog pučanstva dalmatinske općine.

Obzirom na sva gorištaknuto, držimo da bi sazivati ovih učestalih proslava (valjda po inicijativi i pri-mjeru njihova generalštaha) pamet-nije nčinili da slične

vremena, kadno će i hrvatsko pu-čanstvo, zadovoljno izvođenjem svo-jim svetim pravima, moći sudjelovati podpunim veseljem i otvorenim srećni ovakovim proslavama; Što mu sada — dok to neizvođi — nije nikako moguće; jer takove nastne nu svačanstvi, a u ovim časovima, vrednjaju njegovu osje-tljivost i hrvatski ponos i dosto-janstvo.

Zagorski Hrvati drniške krajine.

Kladanj, 8 kolovoza 1923.

IZ muslimanskog života.

Vakufska dobra – gospodin muslimanska upotrebljuju gospode u hlađilištu i plau-dišta, da to vakufske povirenste čla-novi pa ni muderici ni kadije neprigovore. Dođiš to u dječekrug kadje i nespada, ali „njegova svetlost“ i kao duhovnik i kao član povirenstva treba da to nedozvoli. Čemu je on tu?

Znamo, da su sve same mumije u to-me povirenstvu da su strašnice, da ponosa istanske nevjemu pa odake da pojme da je groblište svetište gospodova kosti njihovih gledova.

Tražimo – bezustavno – da se te-ričenje i sijeljenje u opće po groblju pred „Novom Izamijom“ i ispijanje kafe za-bljajnje kajlave dječjurije i „kulansanje“ kao i grijbenje odmuh zabrani, jer to je bolje i ružnije nego se politikom baviti i hećimukom. Zašto smo vas – gospodo sakupljeni – izabrali? Zašto će Vam „sa-ruci“ hlijeli i svileni?

Vi ste po Vašem bivšem presjedniku Hasiću jasno se izjavili, da ste Spahina grupa, pa zašto onda ako takovi ne branite svoje svetinje ili je vanja samo da nosite čest? Sramite se jadnici!

Kao musliman kao džemaatlija tražim gorja ispunjenja od Vas!

Rasčeklija Čazim.

Pokrajinske vijesti.

□ Hrvatski Dom u Perušiću. — Primo-mo i radio uvršćujemo: Braćo Hrvati! Svi vam je poznato da mi u Perušiću netko nasmje našeg „Hrvat. seljačkog Doma“, kako to imade mnoga društva mješta u Perušiću.

Poduzeli smo akciju da tuj dom ovoga ljeta sagradimo ali za takav Dom kako je proračunano treba svota od 2 milijuna Kruna. Odakle da taj novac mogremo ako nebedu Vas braćo Hrvati Amerikanici iz Perušića. — Mi će moći dati drveni materi-jal i radnike a Vi nas podpmognite u novcu i mi ako Bog dade mogli bi doskora imati naš „Hrvat. seljački dom“. Kom će moći mirne duše sastajati. — Ne-tražimo od pojedinaca mnogo, neki dolari, neki dva, koji bolje može i više; i naš je dom sagraditi. — Držimo da nijedna HRVATSKA ruka kod ovoga poduzeća neće ostati ne izpružena jer što daješ i time poz- staje suvlastnik tog doma.

Istodolno apeliramo u Domovini na sve Hrvatske banke, štacionice, tvornice željeza, gradjevina i drvenog materijala, stakla porculana opća, na sva industrijska poduzeća i na sve gospodarske seljačke zadruge, na sve trgovce i obrtnike, da nas u ovome poduzeću bilo novčano bilo u materijalu podpmognu.

Doprinosi za gradnju neka se šalju na adresu: „Jurački Umjetnički Odbor za gradnju seljačke doma“

□ Tvorница Susedgrad. — U Podsu-skdu blizu Zagreba poznati hrvatski otad-chenik Ivan Zatlika podignio je tvornicu „Susedgrad“ sa modernim strojevcima za izradu plitovih čepova, plavila za rubile i nešto novo kod nas do sada nepoznato sredstvo: „kanforin jaju“ za unistiavanje buha, uši, tekući moljaci i drugih zareznika. U izgledu je, da će se uskoro podići velika tvorница ugarskih proizvoda i kozarčina, a obilaze i neki poduzetnici ero-nautike.

□ Šef policije. — Primarni iz Splita: Bojančić je odzvonio. Ovaj krvni i zakleti neprijatelj radnika i Hrvata ostavit će do brzo mjesto šefu policije. Čuje se da bi na njegovu mjesto imao doći Ivan Škaric, sa-dasnji viši činovnik kod vlade u Sarajevu.

□ Internat „Palaestra“ u Senju. — Pri-marno od prijeđeleni. Pod tim naslovom do-bili smo novi naziv razvod u rukama profesora stručnjaka, koji znade, što je mladež, i kako se mora odgajati duševno i tjelesno. To je u nas prvi slučaj, da profesor izvan škole

nosti, očuva od njegina pogubna utjecaja, a svojom stručnom pomoći olakšava joj uspjeh u nucima.

Stoga upozorujemo na nj roditelja, ko-jima je u istinu stalo, da svoje sinove stave u dobru tjelesnu njegu i sigurne stručnja-cke ruke.

Gradske vijesti.

* Procesija do Vrpolja. — U utorak dne 14. o. mj. bit će procesija od Šibenika Vrpolju u 7 sati na večer. Kako snajemmo ovoj će procesiji prisustvovati veliki broj naroda. Prva sv. misa Vrpolju počinjće u 23 poslijje procesije. Osim Šibenika u 9 sati.

* Ivan Meštrović. — Pišu nam iz Splita: Vijest da kipara Ivana Meštrovića iz hrvatskog sela Otvorce nije Srpska kr. Akademija Nauka u Beogradu izabrala njezinu redovitom članom, ovdje nije nikoga iznenadila. Izgleda da ga nije izabrala s razloga što članovi akademije nisu bili sigurni, da li će Meštrović privrhati njihov izbor.

* Ankica Matačić. — U srijedu dne 8. o. mj. neumoljiva smrt pokosila je mladeni cvjet andješko djeće Ankicu Matačić. U vrijeljenoj obitelji naše sručno sažaljenje.

* Bolnica bez vode. — Kao da je Krka prosvuša pa eto i u bolnici nema vode nego samo jedan sat na dan. Kažu nam, da ima eto tri godine, da so u bolnici ne mogu kupati bolesnici.

* Iz bolnice. — U bolnici se napravlja centralno grijanje i napravlja se kuhinja za kuhanje na paru Tvrđka Vice Šupu uvela u bolnici telefon interni koji na opće zado-voljstvo dobro funkcionira.

* Porota. — One 13. o. proti Antu Sersu radi kradje. Dne 14. o. proti Milenko Dragiću radi ubistva. Javnost je oče-kivala da će već ova porota suditi vodjiju Orjunači Šimi Luketi zbog zločina pokušan umorstva na dru. Drinčkovici u Dominku Bumberu. Međutim o tome ni glasa, jer tobože još nisu izvidi dokrajeni.

* Švercer po zanatu. — Bianchini i kompanija u Splitu još uvijek otežu se podpunom izplatom kruna u bivšoj okupiranoj zoni, i to njihovo okljevanje niko ne razumije. S dana u dan čuju se glasovi o prošvercanoj robi, a da se krvica ne može nijude naći. Ova okinost mora da je po-nukala u Šibeniku jednu gospodiju, za koju se priča da je supruga jednog fabrikanta, te se je dala u Švercovanje se austrijskim srbinjima krunama. U Šibeniku ova fabrikantkinja kupuje srebrne krune na bisage i plaća svaku srebrenu krunu 4 do 5 dinara. Što radi ona s tim srebrnjem krunama? Gđe ih šalje? Odgovor je jednostavan. Ona trguje sa zdravom valutom i jer sama nije mogla prenästi srebrne krune na par-robo, koji putuju u inostranstvo, to je lukava žena do vrata, našla posredujuću osobu, koja joj tačno vrši tu unosnu službu. Srebrne austrijske krune kada prispiju u inostranstvo prodavaju se prama kursa srebra od dvije do pet i pol lire, što od-govara 9 do 11 dinara komad. Ova lukava fabrikantkinja dobiva popriječno 650 dinara na jednoj kruni. Ali kako je ona Širokih rukava, to se dobit dijeli izmedju nje, nosioca kruna na parrobodu i one osobe na parrobodu, koja srebrne krune prodava u inostranstvu.

Mi razpisujemo nagradu od stotinu dinara daru onoj osobi, koju pogodi imenom prenosioca srebrnih kruna na inozemski parrobodu. Čudi nas jedino, da državni tujni agenat Belamaric nezna ništa još ob ovoj gospodiji fabrikantkinji i ob onom zlo-tvoru, koji ju pomaže u Švercu i bez ko-jeg bi ona teško došla do parroboda.

* Volovi i jače. — Primarno iz gra-djanskih krugova: Vaša blješča o draštu „Mačkara“ našla je na sveopće odobravanje gradjana, koji će Van biti zahtvani buduti li u svakom broju donaći takočna izvješće ob ovom toliko važnom i korištenom društvu u Šibeniku. Imao sam prigode, da za-virim u pr. vilnik ovoga društva. Njegova je svrha voditi plemićima: Izkorjenjene mačke u Šibeniku i jer sada već nemoemo volova za eksport, to te ulovljene ili ubijene mačke eksportirati će se u inostranstvo. „Mačkara“ započinju radom mukor redar-stvenog dolnika u juvinu, ali za estale gradjevne zatvoreni, lokalima, gdje se piju-tekući tekući i veseli se unaprijed dobrom i bogatom lovu. Za tlim slijedi lov na mačke, a već se je našao i jedan stari mačak, koji će se po svoj prilici brinuti da se Šibenske mačke uz izplatu u lirama izveza u Apuliju.

Slobodan sam zapitati policijskog komesara, kako bi se vladao, kada bi recimo

omladinaca. Bili ih kaznio i što bi rekao vlasniku lokalâ. Znam, da ne će dobiti odgovor na pitanje jer se policija drži one: što je dozvoljeno volovima to nije jeju.

* **Policijaska tijavba.** — Pišu nam iz Vodica: Ovih dana bili su od policije kažnjeni Mate Čalec i Šimun Jurićev po osam, a Ivo Čade i Šime Marko po četiri dana zatvora. Razlog? Pjevanje, kavga, vrag, hudoč — svakako oni su prisluški HRSS i pravedni ili krivi, moraju u bučulicu. Orjunaši amo grde, psuju, kradu — i za njih ne vrijede isti zakoni. Blažena ravnopravnost. — Pravimo našim obavijestima gori navedeni Vodičani bili bi kažnjeni radi izgreda proti radikalnom demokratu općinskog tajniku Mi bi ovom zgodom savjetovali sve pristaže opozicije, da se ne pačaju u smrđu koja studje smrdi, jer njih čeka tamnica.

* **Sa Suda.** — Zamoljeni, donosimo ovu vijest: Običaj i stara je praksa, da kod svih sudova glavar kancelarije obavija mjesecne izplate svim činovnicima. Posto od nekoga doba kod Šibenskog suda ovaj posao obavlja jedan podvornik, nulti se predsjedništvo, da ovom doskoči i nek odredi da izplate unaprijed bude obavljati glavar kancelarija i da tako prestanu nepotrebna tužakanja.

* **Nova učiteljica.** — Pišu nam iz Zatonâ. U naše mjesto dolazi početkom nove školske godine uz učiteljicu gica. Perica Lapov. Novu učiteljicu pitate ljepli glasovi. Za školu se malo brine, a glavni posao da joj je agitacija za gdgu demokrate.

* **Upis na sveučilište u Zagrebu.** — Budući da na pojedine članove "Hrvatske Narodne Omladine" stižu brojni upiti ubitiranjena o upisu na sveučilište, kao i o stalnim okolnostima, upućuju se ubitirjeni iz svih hrvatskih krajeva, da se radi potrebne informacije obrate pismeno na Akademski klub "Hrvatska Narodna Omladina" — Sveučilište, Zagreb, — usmeno informacije davaju kol. Zvonko Vučetić i Rudolf Šurina u prostorijama Hrv. Zajednice svaki dan od 6-7 sati. Umoljavaju se sve hrvatske novine da de gorne preštampanju.

* **Specialista.** — Dr. Aleksandar Doršner specijalista za bolesti uho nosa i gola došao je u Šibenik, gdje će se sadržati do 14. o. mj. Ordinira u Hotel Krka od 9-12 i od 16-19 sati.

* **Ubojica riješen.** — Na današnjoj potrotnoj raspravi proti ubojici Martini Šarić iz Ružića, kojemu je na razpravi dokazano da razbojnici pucaju iz samokresa i ranio brata Roka — Božica Fravde izgubila razum, svijest i pamet. Ubojica je bio riješen za sva kriminalna zločinata, dok je bio kažnjen sa tri mjeseca tamnica radi neovlašćenog nošenja oružja. Zanimivo je da je Martin Šarić neka vrsta vodje radikalâ u Druškoj krajini, dočim je njegov brat živeli organizator Radićev. Pravorjeck potrotnika učinio je veoma slab utisak na slušatelje i čulo se je u sudbenoj dvorani mrmoštenje, koje je jasno dokazivalo da se mojenoje slušatelja ne služe sa mnijenjem potrotnika. Budući na ovaj način naši potrotnici savjetovali su ubojice zasljećene kazne, onda će bit najbolje, da se ukinie uopće poruta sastavljena od ljudi, koji se u obče nerazumiju u sluču pitanja. Niko razumjanje ne želi vježbati svomu iskrjenju, ali da ljudi, koji se lačuju samokresem u zlobnoj namjeri, da ubijaju drugoga, imaju bit lišen zasljećene kazne, e pak to ne ide. Martin Šarić spada među tipične zločince. Kažnjen je mnogo puta radi raznih zločina i luperstva — puca na brata — i biva riješen.

Porota nije se zanimala da li je ovaj čovjek pucao pri svojoj svjeti — i tako Martin kad dovrši tromjesečnu kaznu moći će slobodno da puca i dalje na pristaže Radićeve u druškoj krajini.

Odgovori uredništva.

Dopisniku — Dubrovnik. — Poslati članak ne može u list, jer onom dogadjaju nije krivac nijedan Šumadijac, niti srpski narod nego pojedini radikalici ili demokrati. Mi ljubimo svakog pošteng Šumadijaca, kao čovjeka i kao pravog brata, i baš cito naš rad ide za tim da se sporazujemo u svim unutrijskim pitanjima sa braćom Šumadijcima. Treba u dopisima dakle razliku praviti između radikalici ili demokrati i srpskog naroda. Preraditi i posaljite opet. Dalm. Radikal — Šibenik. — Nije istina, da je naš list naslednik "Hrvatske Misli". O tomu drugom zgodom po tanje

Javna zahvala.

Dne 5. o. m. invalidi Šibenika i okolice priredili su bili Invalidski Dan. Podpisani odbor najljepše se zahvaljuje svim onima, koji su na ovaj dan izuzeti njihovo ljubav i sućut pravim ratnim invalidima. Svojom svetom dužnošću smatra odbor osobitu zahvalu izraziti gdje. Čestitacima, kao i svim čestitim rodoljubima, koji su nas njihovim prisustvom počastili na večernjoj zabavi. Da ovu zabavu nije ispalak kako je to bilo utančeno po programu nije Odborova krivnja. Njema je u zadnji čas bilo sa strane g. pročelnika dilektantske sekcije javljeno, da oni ne će davati nikakve zabavne komade, već da se za tu tačku Odbor obrati Rusima koju su u Šibeniku.

Gradjaninskoj Glazbi, koja je odabranim komadima razdragli naše odlične goste najljepša hvala.

Šibenik, 6. kolovoza 1923.

Invalidski Odbor.

Izdavač i odgovor. uređnik: Miho Jerinić.
Tiskar Pučka Tiskara — Šibenik

Oglasujte vašu tvrtku u
„DALM. HRVATU“.

Mali oglasnik.

Temeljna taksa 6 Dinara. Za svaku riječ 50 para. Za deblju slova dvostruko se računava. Plaća se unaprijed.

Hrvati širite „Dalmatinski Hrvat“.

DROGARIA

VINKO VUČIĆ

ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda,

laka boja gumenih predmeta

i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po
okul. liječničkom propisu.

PRIMAJU SE POPRAVCI.

I. Bos. Hec. tvornica turpija

JOSIP MEGLIC

Vareš Majdan Željezara

Preporuča sve vrste novih turpija i
rašpa na veliko i za malo te prima
na novo oštrenje istrošene.

Cjenici na zahtjev badava i franco.

MATE PRGIN -- ŠIBENIK

Veliki pribor šešira i sagova
domaćih tvornica.

Trgovina mješovite robe.

Sirite svudje list: „Dalmatinski Hrvat“. Tko prva
dva broja ne vrati natrag smarat će se predbrojnikom.

Uprava.

Posjetiocima morskih kupališta, putnicima i izletnicima, preporuča svoj novouređeni,

Hotel „Dalmacija“

u Tivtu, jedan sat vožnje parobromom od željezničke postaje Zelenik.

Potpuno nova zgrada sa novim namještajem, na najljepšem mjestu Boku i u blizini najvećeg i najljepšeg perjeva u državi. Morsko kupalište i u neposrednoj blizini. — Cljene vrlo umjerene. —

IVO FAŽO, TIVAT,
Dalmacija.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK

Brzojavi: DREZGA Šibenik.

Telefon inter. 38.

VELIKA PRODAJA u žitarica-
ma i kolonijalima,

Prodaja: Sedera, Kave, Pirinča, Sa-
puna, Gradjevni materijali, Nafte,
Benzina. Mašinsko ulje.

SVE UZ CIJENE KONKURENCIJE.
Autogarage.

Narudžbe se obavljaju sa vlasitim
prevoznim sredstvima:
motornim ladjama po moru, teretnim
automobilima po subu.

Export vina, ulja i rakije na malo.

MODERNO POKUĆSTVO

I Tapesarilje.

domaćeg proizvoda.

Najsolidnije izradbe.

Uz najpovoljnije cijene prodaje

Trgovina pokućstva

sa stolarsko-laptarskom radionom

RIKARD DELFIN

ŠIBENIK

(prije And. Delfin)

Obala (vlastite prostorije).

Jugoslavenski javni bilježnik
u Sjevernoj Americi.

PETAR REŠKOVAC

1526 Page St., N. S. Pittsburgh, Pa.

Zastupan u svima ostavnim i inim poslovima i razpravama. Ulijeravam otlete za Vaše nastrade i poginule u Americi, kao i osmrtnice za umrle u svim službenim. Izrađujem sve pravne i ne pravne dokumente za sve one, koji žele dopuštanju u Ameriku, ako u Americi imaju svoje rođbine, koja će se za njih pobriuti. U svakom slučaju izvolite se obratiti na mene. Toplo se preporučam zaинтересovanome narodu.

NEOSIGURAVAJ PRIJE no što potražiš uslove

osiguravajućeg i reosiguravajućeg društva

„Kontinental“

(Centrala Beograd).

Filialna direkcija za Dalmaciju — Šibenik.

Ista odpočinje poslovanjem u Dalmaciji vršeći
najkulantnije uz najpovoljnije uslove sve vrste
osiguranja.

PUČKA TISKARA

PRIMA NA IZRADBУ
SVAKOVRSTNIH
TISKANICA.